

Delavsko-kmetijski list.

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Delavski dom, Marxov trg 2/II.

Proletarci
vseh dežela
združite se!

Leto II.

LJUBLJANA, 22. oktobra 1925.

Stev. 38.

Po komediji strokovnega ujedinenja.

Od 10. do 12. oktobra se je odigrala v Beogradu pod zvočnim imenom „kongres ujedinenja delavskih sindikatov“, komedija zedinjenja socialpatriotskih komisarjev iz bolniških blagajn, delavskih zbornic z nekaterimi odpadniki iz neodvisnih strokovnih organizacij. Večina teh delegatov ni predstavljala nobenih organizacij, temveč je bila poklicana imenoma in postavljena za delegate od sklicateljev kongresa. Tem imenovanim „delegatom“ so sklicatelji poslali železniške karte, katere jim je dala na razpolago velika „prijateljica“ delavskega razrednega boja Rr vlada. Tem pozvanim delegatom je Rr vlada dovolila četrtinsko vožnjo, kar niti Orjunci in Sokoli niso še nikdar dobili. Manjkal je samo če pozdrav predsednika vlade gosp. Pašiča, ki je prejšnji kongres GRS sam toplo pozdravil. Verifikacijska komisija, ki je pregledovala polnomočja je pri večini delegatov morala konstatirati, da zastopajo „mesto Črčak“, „sejo X“ itd. in ne kake organizacije. Če še povemo, da so velik del prisotnih tvorili od vlade imenovani zastopniki delavskih zbornic iz cele države, (ki so 9. oktobra imeli kongres delavskih zbornic v istem lokalu), si bo vsakdo mogel predstavljati, kaj so zastopali ti delegati in kdo se je na kongresu ujedini.

Celi maneuver Glavnega radniškega Saveza je šel za tem, da pod popularno firmo „kongres ujedinenja“ razbije in razcepi s pomočjo uskokov Stankoviča in še dveh, neodvisne sindikate. A ta maneuver je doživel popoln polom, ker odpadniku Stankoviču ni sledila niti ena neodvisna strokovna organizacija. Bil je sicer na kongresu delegat neke podružnice neodvisne strokovne organizacije, a večina članstva je tudi tega samolastnega delegata desavuirala. Ravnotako je tudi Zveza grafičnih delavcev Jugoslavije, ki se je cel čas zelo trudila in delala za ujedinenje, s sklepom svojega plenuma odklonila prisostvovati pri tej komediji, Zveza bančnih uradnikov je od daleč gledala komedijo, krščenjo za „kongres Ujedinenja“.

Da je delavstvo pravilno presodilo ta kongres, se je videlo po tem, da je na manifestacijskem shodu (na katerem je v imenu slovenskega proletariata govoril Svetek, tajnik Kristanovega konsuma) bilo z delegati in pevskim društvom vsega skupaj 250 prisotnih, čeprav se je shod vršil v nedeljo in čeprav je v Beogradu nad 20.000 delavcev.

Edini uspeh tega kongresa je bil ta, da so težko kompromitirano firmo „Glavni Radnički Savez“ spremenili v „Ujedineni Radnički Sindikalni Savez“ (URSS), računajoč, da bodo s spremembo firme mogli prevariti delavce, da je ujedinenje zarez izvršeno.

Cela ta komedija in predrzno igranje s potrebami in čustvi delavstva je postala tako očevidna, da se je celo en del vodstva socialistične stranke, čeprav iz svojih posebnih razlogov moral izraziti, da je ta „kongres“ navaden trik in da ne more prevzeti odgovornosti za tak način reševanja tako pomembnega in važnega vprašanja kot je zedinjenje razcepljenega delavskega pokreta v Jugoslaviji. Pa tudi socialisti

v Sloveniji morajo s stisnjenimi zobmi potom „Socialista“ in „Napreja“ konstatirati popoln fijasko te komedije.

Toda komedija s kongresom „ujedinenja“ je za delavstvo v Jugoslaviji žalostna. Delavstvo teži za tem, da se strokovni pokret dejansko ujedini in usposobi za obrambo svojih vsakdanjih interesov in za velike naloge bodočnosti.

Kongres od delavstva izvoljenih delegatov, ki bi izvršil tako popolno in dejansko ujedinenje strokovnih organizacij Jugoslavije, bi vsak zaveden delavec z navdušenjem pozdravil. Sedaj pa ni mogoče drugače, kot da je delavstvo razočarano, da do takega kongresa pravega ujedinenja še ni prišlo in da se namesto tega prireja take komedije, s katerimi so voditelji GRS dejansko ujedinenje delavskega razreda vrgli za velik korak nazaj.

In vendar ni bilo in ni nobenih drugih zaprek, da se ustvari tako popolno in dejansko ujedinenje sindikatov, ki bi moglo združiti celokupno delavstvo Jugoslavije v svoje organizacije, kot ravno politika cepljenja, ki jo vodijo buržuazni agenti v GRS. Kakor cela preteklost, tako je tudi ta komedija z „ujedinenjem“ še enkrat pokazala, da birokracija iz vodstva GRS noče ujedinenja in da ne trpi kontrole delavskih mas nad svojim napram masam neodgovornim delom.

GRS je bil ustanovljen po „Obznani“ z direktno pomočjo policije, z namenom cepljenja in razbijanja strokovnih organizacij, ki so se takrat ujedinevale v Centralnem Radniškem Sindikalnem Veču Jugoslavije. Skozi cela tri leta (1922, 1923, 1924) je GRS odbijal vsak poskus neodvisnih strokovnih organizacij, ki so zahtevale in hotele združiti se. Šele pod pritiskom delavcev, na katere je vplivala propaganda neodvisnih za ujedinenje, je GRS bil prisiljen pričeti s pogajanjmi za ujedinenje. Vendar je vodstvo GRS že na pogajanjih jasno pokazalo, da hoče akcijo za ujedinenje izkoristiti za to, da s pomočjo štirih svojih pristašev v centrali neodvisnih organizacij likvidira CRSOJ za ceno njegove popolne duhovne kapitulacije.

Ko je omenjena četvorica v centrali neodvisnih organizacij ostala na plenarni seji popolnoma osamljena in bila obsojena, tedaj je GRS poskušal izzvati razcep neodvisnih sindikatov, kar pa se razbijačem v GRS ni posrečilo. — Sedaj pa se je GRS zopet obrnil na policijo, — na svojega starega zaveznika, — da bi z njeno pomočjo dosegel razpust neodvisnih strokovnih organizacij v Srbiji, Vojvodini in na Hrvaškem, kakor se je to že zgodilo v Sloveniji, Dalmaciji, Bosni in Hercegovini. V nekem javnem komunikatu beograjske delavske zbornice so birokratski voditelji GRS naravnost pozivali vlado, da naj razpusti vse neodvisne strokovne organizacije, komunistične organizacije na podlagi zakona o zaščiti države. A malo pred „kongresom ujedinenja“ so ti isti lakaji režima na skupščini srbske delavske zbornice izključili iz delavske zbornice neodvisne organizacije in grafične delavce, iz strahu, da bi jih delavstvo pri volitvah v delavsko zbornico pometlo iz zbornice.

Z vsem tem so se voditelji GRS zopet pokazali, kot v najusodnejšem

trenutku leta 1921. kot agenti in lakaji buržuazije, ki pomagajo kapitalistom in njim na korist onemogočujejo enotnost strokovnih organizacij v Jugoslaviji, kakor to dela vodeča desnica amsterdamske internacionale v svetovnem obsegu. Smisel te politike voditeljev GRS leži v tem, da oni posredno pomagajo buržuaziji v njenem napadanju na delavske pridobitve in da bolj kot zvezo s proletariatom, ki bi jih silil na razredni boj, cenijo in gojijo zvezo z buržuazijo, kateri pomagajo pri vstvarjanju njene protiboljševiške fronte.

Vkljub vsem tem izkušnjam, ki so jih imele z voditelji GRS neodvisne strokovne organizacije, so zastopniki neodvisnih strokovnih organizacij s svoje plenarne seje poslali delegatom „kongresa ujedinenja“ apel (povz), v katerem so predložili ponovno sledečo platformo za ujedinenje:

1. Ujedineni strokovni pokret mora počivati na principih razrednega boja.
2. Ujedineni strokovni pokret mora biti strankarsko neodvisen.
3. Ujedineni strokovni pokret mora biti zgrajen na principu demokratičnega centralizma in prožet z duhom proletarske demokracije.
4. Ujedineni strokovni pokret mora voditi boj za zaščito življenjskih interesov delavskega razreda: za obrambo osemurnega delovnega časa, za povečanje mezd sorazmerno z draginjo, za delavsko zaščitno zakonodajo in najpopolnejšo zavarovanje v slučaju nezgod, boleznih, brezposelnosti, starosti in smrti.
5. Ujedineni strokovni pokret mora voditi boj za pravico združevanja (koalicije), štrajka, za svobodo zborovanja, govora in tiska; proti preganjanju delavskih organizacij in za amnestijo (pomiloščenje) obsojenih proletarskih borcev.
6. Vprašanje internacionalne pripadnosti ujedinenega strokovnega pokreta naj odloči kongres ujedinenja z navadno

večino glasov; tej večini se mora manjšina pokoravati.

7. Da bi se pospešilo ujedinenje strokovnega pokreta tudi v mednarodnem obsegu, morajo ujedinjene strokovne organizacije Jugoslavije podpirati angleško-ruski komite za izvedbo enotnosti mednarodnega strokovnega pokreta.

8. V najkrajšem roku, po možnosti v treh mesecih naj se istočasno in na istem kraju skličejo likvidacijski kongresi strokovnih grupacij, ki pridejo v poštev za ujedinenje in iz katerih naj se po principu proporcionalnega predstavnštva konstituira kongres ujedinenja.

9. Na kongresu ujedinenja naj se izvoli centralno vodstvo ujedinenega strokovnega pokreta proporcionalno po številni moči zastopanih grupacij.

Ta predlog neodvisnih organizacij birokrati iz GRS niso na svojem kongresu niti stavili na diskusijo. Toda tudi po našem mišljenju je samo na tej platformi mogoče doseči ono veliko popolno in resnično ujedinenje, za katerim težijo vsi razredno zavedni delavci, in katero s komedijo v Beogradu ni izvršeno.

Radi tega je dolžnost in naloga nas vseh razredno zavednih delavcev — brez razlike na politično orientacijo — da v Sloveniji, kjer so strokovne organizacije enotne — in to morajo tudi ostati — da gori navedeno platformo neodvisnih organizacij propagiramo, da komedijo s „kongresom ujedinenja“ razkrinkamo in da od Strokovne komisije potom podružnic in celih zvez zahtevamo, da skliče svojo pokrajinsko konferenco, da bi mogel proletariat Slovenije na podlagi te platforme in v zvezi z vsemi onimi, ki to platformo osvajajo, napraviti svoje za čimprejšno sklicanje kongresa pravega in resničnega ujedinenja, za katerim teži proletariat Jugoslavije.

Komedija ujedinenja je završena. Živelo pravo in popolno ujedinenje strokovnega pokreta v Jugoslaviji in internacionali!

Naša diskusija:

Bolje pozno kakor nikoli.

Sodrug urednik!

Tvojega vabila na strokovno in politično diskusijo v „Delavsko-kmetijskem listu“ sem se resnično razveselil. Vedno sem bil prepričan, da je javna diskusija o teh problemih — v kolikor je pri nas sploh mogoča — edini lek za razjasnjenje situacije v našem gibanju in zato srčno obžalujem, da se odvarja to diskusijo šele sedaj, ko smo doživeli tako na političnem (z zadnjimi državnozbornskimi volitvami), kakor tudi na strokovnem polju (s kongresom zedinjenja) kompleten ideološki krah. Diskusijo o strokovnem vprašanju sem zahteval prvič po kovinarskem razkolu na Jesenicah, dotični članek pa se je izločil iz „Strokovne Borbe“, ko je imel iti list že v stroj. V drugič sem zahteval diskusijo o strokovnih vprašanjih s člankom v „DKL“ v lanskem novembru, pa se s to diskusijo vendarle ni hotelo na dan. Moje razprave o enotni fronti proletariata so se kratkomalo sežgale. Zakaj vse to? Saj ima pri nas vsak pero in papir in vsak pravico zastopati svoje stališče in braniti se, če misli, da je osebno pogoden. Kdor je svoje stvari gotov, se ne boji javnosti v stvareh, ki

so namenjene javnosti. Upam torej, da se bo ta stvar pri nas sedaj temeljito izpremenila in zato pozdravljam tvoje povabilo, ker bolje, da prihaja ta kritika pozno, kakor nikoli.

Kar se tiče politične strani našega gibanja, sem razložil svoje stališče o njem v 3. številki „Zapiskov Delavske kmečke matice“, ki je bila, žali bože, zaplenjena. Ker se cenzura dotičnega mojega članka, ki nosi naslov: *K vprašanju taktike Delavsko-kmečkega bloka v Sloveniji*, ni dotaknila, te pooblašчам, da ga v „DKL“ ponatisneš, ker jaz do danes o naši politiki nisem izpremenil svojega mnenja in ker mi boš s tem prihranil čas in delo, da ponavljam iste stvari. Kar pa se tiče naše strokovne politike, hočem odgovorjati najprej na Štukljev članek „Akcijski odbor strokovnih organizacij“.

Štukelj je obrnil vprašanje akcijskega odbora za zedinjenje strokovnih organizacij tako, kakor da bi bil kdo načelno proti takemu akcijskemu odboru. On piše:

„Naj se stvar razčisti kakor hoče: spoštovati je treba osnovni sklep konference naših strokovnih zaupnikov iz

cele Slovenije. Biti proti akcijskemu odboru, se pravi: biti proti temu, da pristaši Amsterdama sami vodijo strokovno gibanje brez našega sodelovanja in kontrole in s tem zavreti pot strokovnega gibanja (v tem stavku je očitna jezikovna napaka! Op. p. s.). Biti proti akcijskemu odboru, se pravi: levo proletarsko krilo naj samo plačuje članarino in dela v strokovnih organizacijah, vodijo naj jih pa socialisti" (podčrtano v originalu).

Ne vem, komu hoče Štukelj zatlačiti to napako v golenice, toda jaz nisem slišal nikjer med sodrugi nobene kritike o akcijskem odboru, ki bi bila proti njemu kot proti akcijskemu sredstvu za zedinjenje. S išal pa sem večkrat izražati zahtevo, da se postavijo tudi krajevni mešani odbori za propagando za zedinjenje. Nekaj takega sem čital v zadnjem času tudi v „Organiziranem železničarju“. In tudi iz rekrimirane železničarske deklaracije v Delavski zbornici ni razvidno, da bi bili železničarji principiarno proti akcijskemu odboru za zedinjenje strokovnih organizacij. Oni so le proti „nekim“, t. j. nepoznanim, akcijskim odborom, katerih de. okrog jim „ni znan in katerih delovanje vsak po svoje tolmači“ (podčrtal pis.). Ni moj namen, braniti železničarsko organizacijo — to bo ona gotovo napravila sama — toda govorim o njej, ker jo Štukelj citira in sicer napačno in ker je prejasno, da tiči vsa težina železničarske obsodbe v zgoraj podčrtanih besedah in ne tam, kjer išče Štukelj.

Kritika, ki se vrši s strani mnogih sodrugov, ima druge korenine in o teh je treba razpravljati. Kdo je vedel v javnosti za ta akcijski odbor do železničarske deklaracije? Ali je tak odbor, ki ima namen pripravljati in voditi strokovno zedinjenje v Sloveniji, kaka tajnost, za katero smejo vedeti samo Štukelj, Makuc in Sedej? Kje je program tega odbora? Ali mar delavstvo ne sme vedeti za njegovo dispozicijo dela? Kje je resolucija konference, ki je postavila naše delegate? Kje so resolucije, ki so začrtale na naši strani delo za strokovno zedinjenje? Kje je ostala diskusija in duhovna priprava za strokovno konferenco, ki je zasnovala temelj zedinjenja in ki je postavila akcijski odbor? To so vprašanja, ki so jih ventilirali kritiki, ko so zvedeli za ta tajni akcijski odbor.

Hudo kri pa je ustvarila predvsem izjava Golmajerjeva nekemu železničarskemu strokovničarju, da to ni nikak akcijski, temveč: redakcijski odbor za „Delavca“ in „Delavsko-kmetjski List“. Podobno izjavo je dal tudi Svetek, češ, da „akcijski odbor“ ni nikaka „vrhovna instanca“ za zedinjenje in da o vsem odloča Strokovna komisija. In kakor poznano je Golouh na anketi Delavske zbornice kot zastopnik Strokovne komisije sploh zanikal obstoj takega akcijskega odbora. Tu se je lotila kritika svojega dela in, mislim, da popolnoma opravičeno.

Da gre večja vera v tej stvari Golouhu, Svetku in Golmajerju kakor Štuklju, pa sledi iz vsega dela za zedinjenje. Jaz sam sem bil navzoč, ko je Štukelj izrekel sledečo krilatico: „Pojdite vi kritizirati socialne patriote, potem pa sedite z njimi za mizo.“ In neki njegov dober prijatelj in pomagač je izjavil ob neki drugi priliki: „Mi smo šli pod okrilje socialne demokracije, da tako agitiramo za našo stvar.“ In Makučeve izjave na konferenci v Trbovljah.

Mi smo doživeli s strokovnim zedinjenjem tako velik „krah“, kakor leta

1922/23 s taktiko enotne fronte proletariata, in iz istih vzrokov. Tedaj so vodili proletariati v skupne akcije vetrnjaki, ne da bi bilo dobilo prej delavstvo samo približen pojem o taktiki enotne fronte proletariata. O tej se pri nas do sedaj sploh še ni razpravljalo! Danes smo šli v enotne strokovne organizacije, ne da bi bili prej delavstvo pripravili za to, ne da bi mu bili prej povedali, kaj hočemo s tem doseči. Na kongresu strokovnega zedinjenja smo bili iznenadeni s 30 našimi pristaši. Iznenadeni, ker nikdo z naše strani ni tega pričakoval. Od teh je bilo tudi nekaj naših sodrugov iz Slovenije. Nikdo od teh sodrugov ni odprl na tem kongresu ust. In vendar pravi Štukelj, da se je vršila v Ljubljani neka strokovna konferenca, ki je postavljala delegate za akcijski odbor in sicer p. upravljala zedinjenje! Kakšna navodila so dobili naši zaupniki za kongres? Kje je resolucija, ki bi jo imeli predložiti naši strokovni zaupniki na tem kongresu?

Štukelj in Makuc sta izvršila zedinjenje — v kolikor je to seveda sploh izvršeno — radi zedinjenja in ne zedinjenja zaradi razrednega boja za socialne pravice in cilje delavstva.

Štukelj pravi:

„Naša skupina si je zagotovila v vseh združenih strokovnih zvezah spoštovanje in izvajanje sledečih načel: razredni boj, proletarska demokracija in popolna svoboda kritike v enotnem strokovnem gibanju. To se je tudi v praksi izvajalo.“

Silne stvari! Mi moramo Štuklju, Makucu in Sedeju res iskreno gratulirati k tem ogromnim pridobitvam za naše levo krilo!

Bože moj! Socialna demokracija je pač vedno priznavala razredni boj — na papirju, to bi celo Štukelj lahko vedel, toda izvajala ga nikoli ni in kako ga misli izvajati v bodočnosti, smo videli tudi na tem kongresu „zedinjenja“ v Beogradu. Proletarska demokracija pri socialni demokraciji? Človek mora biti res slep, da dá kaj na take obljube. Ta demokracija nam je predobro znana iz nedavnih časov pri nas (zlasti Čobal nas jo je učil) in iz drugih držav, zlasti iz Nemčije, in Štukelj naj le nekoliko počaka, da pride do kakih principiarnih nasprotov v strokovnih organizacijah, pa jo bo videl. In končno svoboda kritike v gibanju? Kje? V „Delavcu“? Štukelj naj le poskuša podvreči Delavsko zbornico ali pa Strokovno komisijo zaslužni kritiki v „Delavcu“, pa bo videl, kaka svoboda kritike bo to! Kje pa so Štukelj, Makuc in Sedej še kaj kritizirali socialno demokracijo, da bi praksa potrdila obljube Golmajerja, Svetka in Uratnika? Ah, tu je treba le materialnih garancij, kakor n. pr. sourednika za „Delavca“, kooptacijo naših zaupnikov v Strokovno komisijo itd.! To naj bi bila naša delegacija zahtevala, pa bi bila videla, kje smo.

„Zedinjenje“, kakor so ga uprizorili Štukelj, Makuc in Sedej se imenuje s pravo besedo kapitulacija. Ona ni nič manjša, kakor politična kapitulacija leta 1922 pred klerikalci. To je druga Fabijančičiada v Sloveniji. To je vetrnjaško eksperimentiranje z levo orientiranim delavstvom.

Toda delavci v Sloveniji niso poskusni kuncii! D. Gustinčič.

Op. uredništva: Prepuščajoč nadalji diskusiji, da reagira na ostale navedbe S. Gustinčiča, izjavljamo, da Akcijski odbor nima nobene ingerence na pisavo DKL. Redakcija DKL.

se mora razvoj produkcije, stvarna potreba inozemskih delavcev kot specialistov, odnos dela, brezposelnost itd.

Nešetokrat smo že poudarjali, da se o potrebah ljudstva ni pri nas vodilo nobene skrbi in tako so tudi na omenjeno konferenco bili povabljeni neki „zainteresirani“ krogi iz vrst bankirjev, industrialcev, obrtnikov in ministrskih načelnikov, delavstvo pa sploh ni sodelovalo. Bila je tam sicer Delavska zbornica, za katero pa vemo, da ni izvoljena od delavstva, temveč da tam delujejo od vlade postavljeni komisariji, ki nam že od leta 1922 obetajo volitve, pa jih še do danes ni. In ko smo videli tako razmerje moči na tej konferenci, vedeli smo že v naprej, da se tako važno vprašanje ne bo rešilo zadovoljivo za delavce, saj delavska zbornica ni predstavljala pravi izraz organiziranega delavstva, niti se je pred konferenco kaj posvetovala ali sporazumela s strokovnimi organizacijami, vsled česar ni niti mogla zavzeti onega stališča, kakor je bilo potrebno. Žalostno je dalje, da Delavska zbornica ni dala nobenega protesta proti takemu načinu reševanja tega vprašanja in da ni niti z eno besedo zahtevala sodelovanje delavskih strokovnih organizacij, ki imajo prakso v tej stvari in ki bi s konkretnimi primeri pomagale rešiti to vprašanje pravilno in za delavce zadovoljivo.

Ni naš namen, da se protivimo stvarni potrebi zaposlitve inozemskih specialistov, moramo pa odločno nastopiti proti temu, da se inozemski delavci uporabljajo kot orodje za izkoriščanje domačih delavcev, kar se je nešetokrat zgodilo s tem, da je podjetnik pripeljal inozemskega delavca z obljubo velike plače in ostalih ugodnosti; potem ga je pa plačal po svoji mili volji, začel ga šikanirati in preganjati, ko pa slednji ni bil s tem zadovoljen, ga je oddal podjetnik policiji kot nevarnega inozemca, ki rovari proti državi, kar je imelo za posledico izgon.

Nadalje so se pod krinko specialistov dojavljali sem inozemski delavci, ki so tukaj opravljali ona dela, ki jih naši domači delavci z lahkoto sami lahko opravljajo. To dovajanje inozemskih delavcev se je vršilo tudi v onem času, ko je pri nas vladala največja brezposelnost, to vse se je delalo s ciljem, da se poveča trg brezposelnih in da se brezposelni delavci postavijo na stopnjo sužnjev, ki bodo pozneje delali za polovico nižje mezd in s podaljšanim delovnim časom, ker jih je v to nagnala skrajna beda in pomanjkanje.

Še odločnejše moramo pač protestirati proti uvozu stranih delavcev v času, ko država na eni strani sama ustvarja vedno večjo brezposelnost, na drugi strani pa na tak način rešuje ta važen socialen problem. Nova naredba ni prišla iz potrebe produkcije in nezaposlenega delavstva, temveč po želji inozemskih kapitalistov in tujih držav, ki so obvezani dati brezposelne podpore in se hočejo na ta način znebiti teh obveznosti, da uvažajo k nam delavce in jih skup z domačimi mečejo še v večjo socialno bedo.

Še večji škandal pa je, da dela to nacionalna vlada na željo inozemskih kapi-

talistov in uvažajo tuje delavce v onem času, ko stotisoči domačih delavcev nimajo nobenega zaslužka in ko so ti domačini v stanju izvršiti vsako delo, za katero se uvažajo tuji delavci.

Najmanjša naša zahteva je, da se pri izdelavi socialne zakonodaje pokličejo stvarno zainteresirani, t. j. delavci sami, potom svojih strokovnih organizacij, ker se bo le na ta način ustreglo potrebam našega delavstva v zadovoljivi meri.

Peter Skala.

Plenarna seja neodvisnih strokovnih organizacij v Beogradu.

Iste dneve, kot je zasedal kongres „Ujedinjenja“, se je vršila v Beogradu tudi plenarna seja CRSOJ. Na tej plenarni seji je bilo 27 predstavnikov organiziranega delavstva v organizacijah CRSOJ; med njimi so bili samo štirje plačani funkcionarji, vsi drugi so bili delavci iz obratov. Plenarna seja se je pred vsem bavila z vprašanjem ujedinjenja strokovnega pokreta v Jugoslaviji, katerega hočejo socialpatriotje izigrati in diskreditirati z birokratskim kongresom laži-ujedinjenja. Na seji se je konstatiralo, da se je poskus reformistov, potom Stankoviča, Bukviča in Petakoviča razcepiti CRSOJ, ni posrečil in da ni imenovanim sledila nobena organizacija. Plenum je odobrilo delo Izvrševalnega Odbora CRSOJ v pogledu ujedinjenja strokovnega pokreta, ki ga je I. O. CRSOJ vodil v smislu sklepov seje z dne 16. avgusta in dal popolnjenemu I. O. direktive, da v zvezi z Zvezo grafičnih delavcev in ostalimi strok. organizacijami, ki so izven obeh strokovnih central, dela še naprej energično na izvedbi resničnega ujedinjenja na podlagi poznane platforme.

Plenarna seja CRSOJ je izvolila delegacijo, ki je nesla kongresu „ujedinjenja“ pismo, v katerem se poziva predsedstvo in delegate kongresa, da naj ne poostrejejo položaja in se izjavijo za ujedinjenje s 16.000 organiziranimi v CRSOJ, z zvezo grafičnih delavcev in ostalimi, ki so ostali izven vsake centralne instance. Luka Pavličević, predsednik kongresa, pisma ni hotel niti prevzeti in ga je vrnil s ciničnim odgovorom, da ni pravilno adresiran. S to odklonitvijo se je strinjala tudi slovenska delegacija (Svetek-Uratnik), ki ni niti besedno izpregovorila v korist resničnega ujedinjenja.

Plenarna seja CRSOJ je vkljub temu ciničnemu odbujanju neodvisnih organizacij, grafičarjev in drugih aklenila delati še naprej s podvojeno silo za resnično ujedinjenje brez katerega je vsak uspešen boj delavskega razreda nemogoč. Treba je pojasniti delavstvu resnično značaj kongresa „Ujedinjenja“ in prisiliti reformistične voditelje, da po komediji z „ujedinjenjem“ 10. do 12. oktobra pride do resničnega ujedinjenja celokupnega delavstva v celi državi.

Resolucijo te važne plenarne seje prinesemo prihodnjič.

Strokovni problemi.

Bernotov in Klemenčičev novosindikalizem.¹

Bernot in Klemenčič sta iznašla novo sredstvo za razbijanje enotnosti strokovnih organizacij. To sredstvo je njihova organizacija „Skupni dom“. Načela te nove organizacije, ki naj bi bila njun politični, strokovni, kulturni in menda tudi zadržni Evangelij, sta nam razložila v „Socialističnem koledarju“ za leto 1925. Ta Evangelij zaslučuje z naše strani mnogo pozornosti in samo v tako mizerni teoretični sredini kakor je pri nas na levi in na desni je mogoče, da se o njem še ni razpravljalo. Našo pozornost zaslučuje, ker bega delavstvo z novimi fantastičnimi — in seveda popolnoma napačnimi — sindikalnimi (strokovnimi) predstavami, ker ga zavaja na vabljuje napačne strokovne poti in končno: ker nam nudi prekrasno priliko, da pokažemo na tem Evangeliju ves bernotovski diletantizem (začetništvo) na političnem in strokovnem polju.

Kaj je pravzaprav „Skupni dom“? Kakšna organizacija je to?

¹ Ta članek je bil oddan „Organiziranemu železničarju“, ki ga je pa odklonil.

Zaposlevanje inozemskih delavcev

Kot v vsaki panogi državne uprave, tako je tudi v socialni zakonodaji naš državni aparat popolnoma nesposoben. Te dni je ljubljanska inšpekcija dela izdala razglas o zaposlovanju inozemskih delavcev. Še pred tem razglasom je prišla iz ministrstva socialne politike z neko učeno nevednostjo v javnost vest o konferenci tega ministrstva, na kateri se je sklepalo o izpremembah pravilnika o zaposlovanju inozemskih delavcev. In res, Osrednja inšpekcija dela je potom podrejenih inšpekcij servirala v javnost neko novo naredbo k pravilniku. Ta nova naredba je tako zabeležena, da se sploh ne ve, kdo vodi socialno politiko: ali za to odredjeno ministarstvo, potom svojih institucij (delavske zbor-

nice, inšpekcije dela), ali pa policija sama, katera bo v bodoče dajala mnenja, ali je kateri delavec potreben ali ne. Najboljše bi pač bilo, če bi se naša ustava revidirala v tem smislu, da so državljani samo policisti in bi bila socialna zakonodaja rešena, delavci se pa ne bi trebali izgubljati v morju pravilnikov, naredb in neredb.

Sicer mi starega pravilnika ne branimo, ker je bil zelo slab, slab je pa bil za to, ker je izdelan brez sodelovanja delavcev, katerih usode se tiče, in ker je vseboval toliko votlin, da so bile mnogoštevilne zlorabe mogoče in so se dogajale vedno v škodo delavcev. Moramo odločno protestirati, da se socialna zakonodaja vrši brez delavstva in v njegovo škodo, oziroma, da se izdajajo pravilniki in naredbe proti težnjam delavstva, ker zaposlevanje inozemskih delavcev zahteva mnogo in vsestranskega truda in razmišljanja. Upoštevati

V sestavku „Skupni dom“, na strani 82. omenjenega koledarja, zamaš iščeš odgovora na to vprašanje. Tu nam brbljavi delavski Radič pripoveduje o vsem mogočem in nemogočem, samo ne o organizaciji „Skupnega doma“. In še le v zaglavju „Sekcije Skupnega doma“, na strani 88., dobimo par skromnih podatkov o njem, vendar pa v taki obliki, da čitatelj še vedno ni gotov, ali gre tu za strokovno, združeno ali politično organizacijo. Naš evangelist piše v tem poglavju tako-le:

„Zato je stranka glasovala, naj se delavci združijo v strokovnih sekcijah. Politično mora biti socializem enoten, torej naj čitajo vse stroke skupen list „Naprej“. Strokovne zadeve pa naj rešujejo sekcije vsaka zase, toda tudi s pomočjo načela javnosti, v skupnem listu, ki naj bo na razpolago po en dan v tednu vsaki stroki, manjšim pa po 2—3 skupaj. Tako bi se ne le prihranilo mnogo denarja in bi bil tudi dnevnik delavstvu zagotovljen in v kratkem bi lahko padla naročnina od 25 na 20 Din, ampak bi bilo tudi več prostora za posamezne stroke in razne stroke bi se bolj poznale med seboj in bi se povečala solidarnost.“

Tu bi izgledalo kakor, da se pri-

pravljaja vsa ta akcija pravzaprav samo za to, da se organizira cenen socialistični dnevnik. In resnično polaga „teoretik“ „Skupnega doma“ največjo važnost na „tiskano besedo“. Ko bi se ustanovil „Naprej“ kot dnevnik, pravi, „da bi delavstvo ne potrebovalo toliko referentov, ki hodijo razlagati abc socializma in za vsak nov položaj zopet nove smernice podajati“ in končno bi menda sploh trebalo več strokovnih organizacij, ker težje bo v „tiskani besedi“. Toda temu ni povsem tako, zakaj nekoliko dalje pravi naš dični „teoretik“, da so „izgledi take močne, idejno enotne, politično, gospodarsko, strokovno in kulturno, res soglasno poslušajoče organizacije tako veliki, da se kapitalistom izplača — delati proti njej.“

Iz tega moramo torej posneti, da si Bernot in Klemenčič predstavljata v „Skupnem domu“ organizacijo, ki naj bi bila politična, strokovna, gospodarska in kulturna ob enem. Evangelist v „Socialističnem koledarju“ sicer še vedno govori o „stranki“, toda tej stranki mora pripadati vsak član „Skupnega doma“ in ji plačevati „politični prispevek“. To sledi tudi iz odstavka, kjer govori „teoretik“ o financiranju „Napreja“. Po njegovem mnenju „v Skupnem domu sploh ne bi bilo treba o tem govoriti, ker bi vsi člani bili ob enem člani stranke in lastniki „Napreja“ in bi vselej lahko po potrebi vzeli, kjer je, in dali tja, kjer je treba“. S tem načinom organizacije — po avtorju — tudi odpada vprašanje, „ali naj se delavci organizirajo po obratih ali po strokah“. In ko se bo ta organizacija uresničila, ko stopi proletarijat na to „pravo pot“, potem bo:

„Na rokah in nogah zvezan kapital“, potem „bo delavstvo združeno v enotni organizaciji, ki je edini način enotne fronte.“

„Kajti le v enotni organizaciji je mogoč razredni boj za zmago dela nad močjo kapitala, zlata“.

Tu smo izluščili iz „Socialističnega koledarja“ podobo Bernotove in Klemenčičeve zamisli nove delavske organizacije, v kolikor se to iz omenjenega sestavka sploh da storiti. Mi smo nazvali to teorijo „novosindikalizem“ (novo strokovničarstvo). Kakor znano imamo sindikaliste zlasti v romanskih deželah: v Franciji, Španiji in Italiji. Le ti zanikajo potrebo politične stranke za delavstvo in hočejo rešiti vsa delavska socialna vprašanja samo s sindikati (strokovnimi društvi). Bernot in Klemenčič sicer teoretično ne zanikata še potrebe delavske politične stranke, s svojim sistemom organizacije pa sta brezdvomno že na polji k temu zanikanju. Težišče organizacije prenašata v neki čudni sistem (sekcije!) strokovnih organizacij, težišče propagande pa v tisk. To je torej sindikalizem svoje vrste in zato smo nazvali to našo politično strujo novosindikalizem ali „neosindikalizem“.

Zanimivi so razlogi, ki so ju privedli k tej novi organizacijski formi. Avtor navedenega sestavka v „Socialističnem koledarju“ pravi:

„Prvi korak je bil, osvoboditi stranko iz rok posameznikov, ki so jo vladali s pomočjo treh strankinih dekel: strokovne, gospodarske in izobraževalne.“

To bi bil en razlog. Drugi pa je v tem, da so postale mnogobarvne, da je v njih organiziranih petero delavskih struj in ker so vsled tega — po avtorjevi teoriji — postale nevtralne. „Jasno je — piše evangelist — da take organizacije niso več razredne, če prav se tako imenujejo. Kruhoborske so: enotne so ostale edino radi kruha.“

Bernot in Klemenčič sta zlasti zagrizena sovražnika enotne fronte proletariata. Po njuni teoriji morejo „tako enotno fronto podpirati vse strokovne organizacije, ki so se po zgornjem načinu (da gre „vse skupaj“) postavile na nevtralnno stališče.“

Iz tega pa samo sledi: da Bernot in Klemenčič nimata pojma o vlogi proletarske stranke za delavski razred;

dalje, da nimata pojma o vlogi strokovnih organizacij za osvobodilni boj delavskega razreda; da, strokovne organizacije so kruhoborske in one morajo biti enotne ravno zaradi kruha!

In končno, Bernotu in Klemenčiču se niti še ne sanja o teoriji enotne fronte proletariata. Mi razumemo, da se je bojita. To menda ravno zaradi njenega policijskega načela javnosti, toda o tem na drugem mestu.

No, Bernotu in Klemenčiču pa se še o marsičem ne sanja, zlasti ne o marksizmu, in od todi vsa njuna evangeljska zmeda. Socializem je znanost in kdor njegovih teorij ne pozna, ta mora postati evangelist mesto socialističen teoretik. Če človek zamenjuje celo take abecedne pojme, kakor n. pr.: „država“ in „družba“, „podružabljjen“ in „podržavljen“, „socialistično gospodarstvo“ in „socialistična vlada“ — potem seveda lahko trdi, da imamo v Jugoslaviji socializem (krave se mu morajo smežati!) in da imamo (čujte!) v Sv. Cerkvi komunizem! Kdor ni zlezal v teoriji socializma niti še čez tak-le „oslovski mostiček“, ta potem seveda lahko ustanavlja tudi „Skupni dom“. Naj nam bo torej dovoljeno, podati na tem mestu par takih pristnih bernotovskih evangeljskih cvetk, ki rastejo v „Socialističnem koledarju“ pod zaglavjem „Za enoten nastop“! Avtor koledarja piše:

„Kadar bo ta točka dosežena, kadar bodo delovna in prometna sredstva skupna last družbe, takrat bomo imeli komunizem, ki pomeni skupno last, in socializem, ki pomeni vlado družbe.“

Krasno: prvič slišimo tu, da pomeni socializem „vlado družbe“ in da je to teoretično nekaj drugega kakor komunizem. Vsaj od Karla Marxa dalje je veljalo, da je socializem = komunizem in da je to gospodarstvo in družabni red svoje vrste, kakor je tudi kapitalizem gospodarstvo in družabni red svoje vrste in ne „vlada“. Tudi je do Bernota in Klemenčiča vedno veljalo, da za socializem = komunizem še ne zadostuje, podružabljiti samo „delovna“ in „prometna sredstva“, temveč da je treba podružabiti tudi (in v prvi vrsti!) produkte, ki jih delavci producirajo. Morganova družba je tudi družba in ona ima v svojih rokah delovna in prometna sredstva (železnice, ladje itd), toda tudi Bernota imamo za toliko pametnega, da ne bo trdil, da je Morganova družba komunistična družba!

Dalje piše koledar: „V Jugoslaviji imamo socializem, vlado vse družbe (Pašičeve porodice! Op. pis.) Kajti splošno in enako volilno pravico imamo, vsi izbiramo tiste, ki nam bodo vladali. (Da ženske pri nas nimajo volilne pravice, to pustimo na stran, ker hočejo ostati „pri loncih in plenica“.) Če imamo vsi delavci volilno pravico, zakaj si ne izvolimo delavske vlade?“

In sedaj poslušajte premodri in učeni odgovor:

„Zato, ker so le prometna sredstva skupna last, delovna sredstva pa ne — tovarne, zemlja rudniki itd. so v privatnih rokah.“

Splošna in enaka volilna pravica je torej za Bernota in Klemenčiča že socializem. Lep socializem je to! In če ženske v Jugoslaviji nimajo volilne pravice, je to malenkost, ki Bernotovega socializma ne moti. To je samo zato, ker ženske hočejo ostati „pri loncih in plenica“. In avtor, ki tako piše, nima niti malo sramu pred slovenskimi proletarkami!

O, Bernot in Klemenčič, pojdita vprašat poslednjega, najmlajšega čevljarskega vajenca, pa vama bo pravilno odgovoril, zakaj si delavci ne izvolimo delavske vlade! On vama bo najprej povedal, da prometna sredstva v Jugoslaviji niso skupna last človeške družbe v Jugoslaviji, temveč last kapitalistične države in potem bo kratko pripomnil: „Delavci si ne izvolimo v Jugoslaviji svoje vlade, ker tega ne pustita Pašič-Radič in njihova žlahta.“

Če pa bosta govorila s tem vajencem na štiri oči, vama bo razložil to morda še bolj na kratko, bolj jedrnato in seveda tudi pravilnejše.

Delavska zbornica.

Proračun za 1926.

Delavska zbornica za Slovenijo, ki jo vodijo že pet let ne od delavcev izvoljeni

zastopniki delavstva, temveč od Žerjava izbrani in postavljeni socialpatriote, je 4. oktobra na svoji plenarni seji sprejela proračun za bodoče poslovno leto 1926.

Iz spodaj priobčenega proračuna je že razvidno, kako važna institucija je Delavska zbornica, ki bi s sredstvi, ki ji stojijo na razpolago, mogla biti močan in vpliven faktor v boju za zaščito razrednih interesov proletariata, če bi bila ona res delavska, razredna institucija, kar danes pod vodstvom socialpatriotov ni. Proračun je bil sprejet z edino spremembo, da se je med „razno“ fondu za zgradbo lastnega poslopja mesto 193.000 Din odobrilo le 143.000 kredita.

O proračunu, ki ga danes objavljamo, bomo več spregovorili v eni prihodnjih števil, ko bomo priobčili obširnejšo razpravo o „Poročilu“, ki ga je izdala Delavska zbornica. Opozarjamo sodruge, da si potom svoje strokovne organizacije ali pa direktno od zbornice pribavijo to „Poročilo“, da bodo lažje razumeli našo kritiko reformističnega dela v Delavski zbornici.

Izdatki.

Za urad delavske zbornice v Ljubljani:

plače osobju:	
tajnik	52.000
dva referenta	78.000
en pomožni uradnik	33.000
strojepisno osobje	40.000
pokojninski zavod	15.000
bolniška blagajna	6.000
najemnina	24.000
razsvetljava, kurjava, snajenje	8.000
pisarniške potrebščine	4.000
oprema in adapejja novih prostorov	65.000
telefon	2.000

Ekspozitura zbornice v Mariboru:

plača referenta	40.000
najemnina	12.000
zavarovalni prispevki	4.000
razsvetljava, kurjava itd.	4.000
pisarniške potrebščine	2.000

Poverjeništa zbornice 45.000

Socialna politika.

Sodelovanje pri poklicni izbiri	25.000
Skrb za izseljenca	50.000
Mezdana posredovalnica	50.000
Za potujoče delavce in nameščence	50.000
Za brezposelne delavce in nameščence	300.000
Ustanovni in garancijski fond za delavske pom. blagajne	200.000

Studij, statistika in publikacije:

Studijska knjižnica, knjige in revije	80.000
publikacije zbornice	80.000
za studijska potovanja, sodelovanje na mednarodni konferenci dela	40.000

Ljudska vzgoja in izobrazba:

za dečja zavetišča	100.000
za Delavsko akademijo	300.000
za delavsko knjižnico	100.000
za poklicno izobrazbo del.	50.000

Razno:

stroški za pobiranje doklad kvota za centralno tajništvo	250.000
za fond za zgradbo poslopja zbornice	250.000
	193.000

Izdatki skupaj.

1. Uprava zbornice	522.000
2. Socialno politični izdatki	675.000
3. Knjižnice, publikacije	200.000
4. Ljudska vzgoja in izobrazba	550.000
5. Razno	693.000

Skupaj . 2.650.000

Dohodki.

0,5% zavarovane mezde	2.650.000
---------------------------------	-----------

Pred volitvami v Delavsko zbornico.

Reformisti so dolga leta po Žerjavovi milosti gospodarili sami na Delavski zbornici. Na vse naše zahteve po razpisu volitev so odgovarjali, da volitev iz raznih vzrokov ni mogoče izvesti. Sedaj pa se je izkazalo, da je minister za socialno politiko moral zagroziti, da proračun ne bo potrđil, če se v kratkem ne razpišejo volitve in na to grožnjo so se šele odločili, da se končno podajo v volitve. Volitve sicer še niso razpisane, vendar dolgo ne bo več vladala na Delavski zbornici po milosti Žerjava in proti volji delavstva postavljena reformistična večina Čobal-Uratnik. Delavstvu bo dana prilika, da si samo izvoli zastopnike, katerim zaupa in od katerih pričakuje, da bodo iz Delavske zbornice napravili močan branik proletarskih

razrednih interesov. Dosedanja reformistična večina Čobal-Uratnik je za volitve izdelala volilni red, po katerem morejo postaviti kandidatne liste samo pri Delavski zbornici registrirane strokovne organizacije. Naših organizacij po razpustu 1924 v Sloveniji ni več. Mi za volitve v Delavsko zbornico svoje samostojne liste ne bomo mogli postaviti; prišli bomo, da s Strokovno komisijo napravimo skupno kandidatno listo. Naši pristaši so deloma že vstopili v strokovne organizacije Strokovne komisije, velika večina stoji še pasivno ob strani. Kandidatno listo bodo postavljale pri Strokovni komisiji in če hočete, da se bo pri sestavljanju kandidatne liste upoštevalo našo voljo, bo na vodstva organizacij treba izvesti močan pritisk, bo treba na Strokovno komisijo vplivati ne samo v znanem „Aktijskem odboru“, temveč potom podružnic raznih organizacij. Da bo to mogoče, je pa treba vstopiti v organizacije, že sedaj je potrebno, da se v vseh podružnicah prične razpravljati o ključu, po katerem se bo na listo postavljalo reformistične kandidate in naše pristaše, že sedaj je treba, da stopijo v zvezo vse rudarske podružnice in razpravljajo vprašanje kandidatov in izvedbo volitev, ker bodo volitve razpisane samo en mesec pred volilnim dnem in bi takrat za pripravljanje in razpravljanje bilo že prepozno. Potrebne informacije dobijo naši pristaši lahko v uredništvu. — Na delo! Neorganizirani v strokovne organizacije Strokovne komisije, če hočete, da se bo vaša volja vsaj malo upoštevala. Gab.

Pošljemo tudi mi svojo delegacijo v SSSR!

Tudi vaučilišni profesor Murko (Slovenec po rodu, ki predava na graški univerzi) piše iz Rusije, da je presenečen in da bo poročal, čim se vrne iz sovjetske Rusije.

Polagoma in prepočasi za nas se odkriva laž za lažjo, ki so jih razširjali o sovjetski Rusiji buržuazni listi in katerim so pomagali po svojih močeh tudi lažisocialistični lističi.

Sovjetska Rusija se ne obdaja s kitajskim zidom, ne dela nikomur težav, da se na lastne oči prepriča o pravem položaju v sovjetskih republikah, ker nima ničesar za prikrievati. Pač pa delajo ovire in nasprotujejo potovanju v sovjetsko Rusijo kapitalistične vlade, ker se zavedajo, da bi primerjanje neznosnih domačih razmer s položajem v sovjetski Rusiji izpadlo v škodo kapitalističnega sistema.

Sovjetsko Rusijo so obiskale poleg raznih komisij znanstvenikov v zadnjem letu tudi delavske delegacije iz različnih držav. Ne samo komunisti, temveč tudi delavci, ki pripadajo raznim reformističnim frakcijam, in tudi še neopredeljeni so se priključili tem delavskim delegacijam na potovanju v sovjetsko Rusijo in vsi so bili priarčno in dobro sprejeti.

Mi v Jugoslaviji smo doslej bili navezani samo na poročila v časopisju in žeteli bi bilo, da enkrat pošljemo tudi mi svojo delavsko-kmečko delegacijo v sovjetsko Rusijo.

„Naprej“, „Socialist“, „Volksstimme“, „Delavec“, „Lesni delavec“, „Nova Pravda“, „Pravica“, ki so doslej pomagali „Jutru“, „Slovencu“, „Narodu“ in drugim meščanskim časopisom razširjati neresnične vesti o sovjetski Rusiji, pozivamo, da se izjavijo o vprašanju naše delavsko-kmečke delegacije za potovanje v SSSR.

Delavci in kmetje, kako mislite o tem?

Koroška in slovenska buržuazija.

10. in 11. oktobra so vse slovenske meščanske stranke in društva objokovala izgubo Koroške za Jugoslavijo. Vso krivdo, da je po plebiscitu pred petimi leti pripadla Koroška Nemški Avstriji, je seveda slovensko purgarstvo znova valilo na Nemce in samo na Nemce. Brezdvomno je avstrijski imperializem pred in med vojno germaniziral silno mnogo Slovencev, ki so se uspešno zoperstavljali germanizaciji le tam, kjer so bili kompaktno naseljeni po vaseh, dočim je v urade in industrijske kraje dunajska vlada naseljevala nemški element.

Toda s tem še ni rešeno vprašanje, zakaj je 10. oktobra 1920. l. mnogo koroških Slovencev glasovalo za Nemško-avstrijsko republiko in proti monarhiji SHS. Plebiscit se je vršil v času, ko je

bil popolnoma strt nemški imperializem, ko je avstro-ogrška monarhija razpadla kot kup kart, ko je bila mala šestmilijonska avstrijska republika v najhujši krizi, ko je Jugoslavija veljala za zmagovalno državo in je imela kot agrarna država gotovo več kruha za Korošce kakor pa mala, gorata, industrijska Avstrija. Splošni momenti za časa plebiscita so bili torej ugodni za Jugoslavijo in silno neugodni za Nemce in vendar je mnogo koroških Slovencev glasovalo za avstrijsko republiko. Zakaj?

Odgovor na to vprašanje nam bo hkrati ključ za rešitev vprašanja koroških Slovencev.

Koroški plebiscit 1920. l. je izpadel ugodno za Nemško Avstrijo — po zaslugi same slovenske in jugoslovanske buržuazije. Korošci so videli v Avstriji: zlom monarhije, republiko, strmoglavljeno militarizma, mesto redne vojske milico, socialno zavarovanje, politično in socialno meščansko demokracijo itd. V Jugoslaviji so pa videli: monarhijo, vsemogočni milita-

rizem, nadvlado srbske gospode, Zaloško cesto, brezpravnost delavstva, politično, socialno in kulturno reakcijo. Izvolili so si seveda prvo in ne drugo.

Ako bi se pred koroške Slovence tedaj postavilo vprašanje: ali z Nemško Avstrijo ali pa združenje s samostojno, svobodno, republikansko SLOVENIJO, bi se brezdvomno odločili proti Dunaju in za Slovenijo. Ker pa pred seboj niso imeli samostojne ali vsaj avtonomne Slovenije, temveč Beograd, so se odločili proti Beogradu, t. j. proti militarizmu, proti monarhizmu, centralizmu, proti reakciji.

Ključ za rešitev koroškega vprašanja je torej v boju za samostojnost Slovenije in v zmagi te zahteve.

To je glas internacinalno mislečega slovenskega delavstva, to je glas slovenskega kmeta, slovenskega ljudstva, ki hoče in se bori za nacionalno, gospodarsko in kulturno svobodo. To je edino mogoča in pravilna rešitev koroškega vprašanja. Catilina.

Domače vesti.

Ljubica Ljubičič na svobodi.

Sodružici Ljubici Ljubičič, katero je beograjsko sodišče obsodilo na pet let težke ječe, ker je prenašala letske Mednarodne Rdeče Pomoči, je kasacijsko sodišče znižalo kazen od pet let na dva meseca. — Režim se je pričel sramovati lastnih dejanj.

Buržuazija niti mrtvim proletarcem ne da miru.

Aliagičev grob na zagrebškem pokopališču razburja buržuazijo. Policija in fašistične tolpe so, dokler grob ni bil pokrit s kamenom, trgali z groba cvetice in razoravali okrašen grob. Ko so delavci pokrili grob s težkim kamnom, je policija s kamna izklesala simbol: kladivo in srp, tako, da se ne pozna več. Aliagičev grob obiskuje stalno mnogo ljudstva iz vseh slojev, tudi iz vrst meščanov, posebno žene in mladenke, ki prinašajo cvetlice. Policijski agenti imajo od svojih delodajalcev nalogo, da s šikanami prestrašijo obiskovalce tako, da ne bi več prihajali. Policisti se skrivajo in ko kdo prinese cvetlice ali sveč, skočijo nanj, ga litimirajo in plašijo z različnimi grožnjami. Zagrebška „Radnička Borba“ piše: „Mi ne verjamemo v pravico buržuaznih zakonov in zato od teh zakonov ne zahtevamo nobene zaščite niti odškodnine (za poškodovani kamen), ker se zavedamo, zakaj buržuazija na Alijinem (Aliagič) grobu ne more videti kladiva in srpa, simbola sloge delavcev in kmetov.“

Znižana kazen ss. Moši Pijadi in Kostu Činčicu.

Junija meseca t. l. so bili radi izdajanja tajnega komunističnega časopisa „Komunist“ v Beogradu obsojeni s. Moša Pijada na 20 let težke ječe, Kosta Činčič na 10 let, njegova žena Sida na 2 leti, Mihajlo Životić in Djoka Pašič, vsak na 10 let, in Ilija Vuković na 6 let težke ječe. Proti tej drakonski obsodbi so se obsojeni pritožili in apelacijsko sodišče je sedaj obsodbo spremenilo in sicer je znižalo kazni: Moši Pijadi na 12 let, Kostu Činčicu na 6 let, ostali obsojenci pa so bili popolnoma oproščeni in takoj izpuščeni.

Izpuščene sodruge prisrčno pozdravljamo v upanju, da bomo mogli tudi Pijado in Činčiča pozdraviti preje kot šele po 12 oz. 6 letih.

Kristanov dnevnik.

„Naprej“ v svojih noticah namiguje, da je skupina okoli našega „Delavsko-kmečkega lista“ v takih zvezah s Kristanom, kot so korunovi socialisti. Če je Kristan na običnem zboru konsumnega društva trdil, da je bil v Ljubljani ustanovljen za izdajanje dnevnika centralni delavski svet, v katerem so zastopane vse gospodarske, strokovne in politične organizacije s petimi člani, mogoče ni lagal. Če je pa rekel, da je v tem centralnem delavskem svetu zastopana tudi skupina „Delavsko-kmečkega lista“, je govoril neresnico.

Nismo in ne bomo nikoli pozabili, kdo je Anton Kristan in kaj je počel. Že takrat, ko je Bernot še bil Kristanov adjutant in z njim vred zavajal delavstvo, smo nastopili proti Kristanu, in naša zasluga je, da se je moral Kristan umakniti iz političnega pozorišča. Mi smo bili in smo še načelni nasprotniki Kristana in vseh kristanovcev, Bernot pa je s Kristanom prišel v navskrižje, šele takrat ko mu

je Kristan odtegnil denarno podporo, ki jo je Bernotov „Naprej“ dobival v obliki konsumnih inseratov. Mi s Kristanom nismo in ne bomo nikoli delali nobenih zakulisnih kupčij in zato take insinucije, kot so izšle v „Napreju“, najodločnejše zavračamo in odbijamo kot neosnovane, tendenčne in lažljivo klevetanje.

Štrajk bančnih uradnikov v Beogradu.

V veliki francoski srpski banki v Beogradu so stopili bančni uradniki in uradnice v štrajk, da dosežejo sledeče zahteve: sedemurni delavnik, šestmesečna odpoved, reden dopust vsako leto, trinajsta plača, plača za čas bolezni, sistematično povišanje plač po letih službe. — V štrajk so uradniki stopili 6. oktobra in še traja. Vsi uradniki ostalih bank v Beogradu in v državi podpirajo stavkujoče in banka bo morala pristati na upravičene zahteve stavkujočih.

Demokracija — krinka za diktaturo kapitalistov.

Na papirju je zagotovljena vsem državljanom v kapitalističnih državah enakopravnost, v resnici pa se pod besedo enakopravnost skriva diktatura in nebroj privilegijev (predprav) za kapitaliste. Po ustavi je vsakomur dovoljeno imeti čista stanovanja, dobro hrano itd. V resnici pa si vse to lahko privoščijo samo tisti, ki ima denar. Gospodarski sistem pa je tak, da ima denarja vedno dovolj izkoriščevalec-kapitalist, za katerega delajo in garajo delavci in kmetje, proletarijat pa si ne more v kapitalistični družbi pri najnapornejšem delu priboriti več kot za najbednejše življenje in mnogokrat niti tega ne. — Svoboda mišljenja je v ustavi zagotovljena vsakomur. Kapitalisti smejo svobodno pisati, govoriti, organizirati se in delati na znižanje plač, za poslabšanje socialne zakonodaje itd., delavstvu pa je zabranjeno z zakonom o zaščiti države i govoriti i pisati, najbolj pa organizirati se za odpravo kapitalističnega sistema, ki je vzrok vsemu zlu in bedi, v kateri živi delavec, kmet in uradnik. — Enakopravnost ni. — V ustavi je napisano, da je vsem državljanom zagotovljena pravica odločevanja v gospodarski in socialni politiki države in občine. To je napisano, v resnici pa več kot četrtina delovnega ljudstva nima volilne pravice, imajo jo pa vsi kapitalisti. — In tam, kjer si delavec in kmet kljub vsem zaprekam postavita v parlament ali občine take zastopnike, katerim ljudstvo zaupa, tam jih kapitalisti potom svojega izvrševalnega odbora — vlade odstavijo in korigirajo ljudsko voljo sebi v prid.

Trboveljska občina je ena največjih občin v Sloveniji. Delavstvo v Trbovljah je parkrat pokazalo, da noče kapitalističnih občinskih odbornikov, temveč delavske zastopnike. Ali mislite, da se kapitalistična vlada briga za voljo svojih državljanov? Kaj še! Proti volji 20 000 prebivalcev, kapitalistična vlada postavlja svojega kapitalističnega gerenta in sama izbira med delavstvom „zastopnike delavstva“. Gerentski svet je samo posvetovalen organ in nima nobenih pravic samostojnega sklepanja. Vsi gerentski svetniki se lahko postavijo na eno stališče, a gerent more in sme ukreniti po svoje, ker je ravno gerent, zastopnik vlade. Ne samo v Trbovljah, tudi v drugih krajih n. pr. v Ljubljani in mnogih vaseh vladajo gerentje in ne za-

stopniki ljudstva. — Vlada postavlja gerente povsod, kjer občinski odbori delajo po ljudski volji in ne tako kot bi hoteli kapitalisti.

Kdor vstopa v gerentski svet, s tem prizna upravičenost gerentstva in zavlačuje razpis volitev. Zato ne razumemo nekatere sodruge v Trbovljah, ki si delajo iluzije o uspehih, ki bi jih mogli doseči v gerentskem svetu. Ne za mesta v gerentskem svetu, temveč proti gerentstvu sploh in za razpis volitev se mora boriti in delati razredno zavedni delavec.

Razlika med bogatimi in revnimi.

Neki ljubljanski hišni posestnik, večkratni milijonar, ki je tirjal svojega najemnika radi neverjetnega poviška najemnine pred sodišče, seveda je tudi povsod zmagal, je za eno tretjino manj fatiral davčni oblasti. Po čl. 198, 8. odst. finančnega zakona za 1924 in 1925 ni dolžan najemnik več plačevati, kakor je hišni lastnik fatiral. Sedaj se pa reče, da se je bogataš hišni lastnik zmotil, pa za to zmotno ne obstoji nikak zakon. Stranka bo vseeno lažljivo fatirano najemnino plačala in toliko je tudi stanovanje vredno. — Najemniki, zapomnite si ta slučaj.

Mednarodni pregled.

Generalni protestni štrajk v Franciji.

Francoska komunistična stranka je 12. oktobra proglasila generalni protestni štrajk z zahtevo, da se konča vojna v Maroku. Prišlo je do spopadov s policijo, pri katerih je bilo ranjenih 150 oseb, med temi 50 policistov težko. Komunističnega poslanca Marcel Cachena so obsodili na 13 mesecev zapora, ker je svetoval vojakom, naj sami napravijo konec vojne v Maroku.

Ameriški Macedonci zahtevajo neodvisno republiko.

Politične organizacije ameriških in kanadskih Macedoncev so imele svoj kongres, na katerem so se izrekle za svobodno in neodvisno Macedonijo. Tozadevna resolucija se glasi, da edino macedonska republika je v stanju paralizirati požrešno strast večno se mrzečih balkanskih držav in pripraviti pot balkanski federaciji, ki edina more zajamčiti mir na balkanskem polotoku.

Delegati so poslali ligi narodov, katere je zborovala v Ženevi, kablogram sledeče vsebine: „Kongres macedonskih političnih organizacij v Združenih državah in Kanadi energično protestira proti neznošnim razmeram, ki vladajo v Macedoniji, in ostro obsoja vse pogodbe, ki učinkujejo na usodo Macedonije, kot zločinske in nevarne miru na balkanskem polotoku.“

Pred novimi poboji v Bulgariji.

Bulgarski delavci so izdali na delavstvo celega sveta apel, v katerem opozarjajo cel svet, da Cankovi fašisti in vojaška liga pripravljajo nove pokolje. Črne liste so gotove. Pobjati hočejo brez obsodb tudi one, ki so že v zaporu. V Varni so že pričeli in ubili tri zaprte delavce z izgovorom, da so hoteli pobegniti. Apel konča z besedami: Dolžnost proletariata celega sveta je pomagati svojim razrednim bratom v Bulgariji. Noben človek ne more ostati ravnodušen napram morenjemu toliko tisočev ljudi, žen in otrok. Ne oklevajte, pomagajte nam! Smrt nam preti! Na pomoč!

Na Grškem zopet vre.

Proti vladi Pangalosa, ki je prišel potom „revolucije“ na oblast in vlada z bajoneti, se pripravlja nova „revolucija“. Pangalos grozi, da se bo držal na oblasti, čeprav s pomočjo topov. Vojska je razdeljena v dva tabora in ne more se s sigurnostjo reči, kako se bo kriza odgodila in začasno rešila. Stanje na Grškem je, kakor v vseh kapitalističnih državah po vojni, neznošno. Gospodarska in finančna kriza se s samo spremembo oseb ne da rešiti, jedro leži globoko v splošni krizi kapitalističnega sistema in te krize ne more rešiti kapitalizem, temveč samo proletarijat s tem, da prevzame oblast in spremeni gospodarski in politični sistem.

Pozor reducirani invalidi.

Ministrstvo za socialno politiko je pričelo izdajati vsem reduciranim invalidom in družinam padlih vojakov obvestila, zakaj jim je ustavljena pokojnina. Vsed tega je prenehal središnji odbor Udruženja vojnih invalidov obveščati prizadete o redukcijah, ker se bo odslej vrnilo to uradnim potom.

V obvestilih pa ministrstvo ne daje nobenih navodil, kako naj prizadeti reduciranci obnove postopanje in kakšne dokumente naj predložijo v dokaz opravičenosti.

Izvršni odbor Udruženja vojnih invalidov v Ljubljani opozarja vse svoje člane in članice, pa tudi druge vojne žrtve, ki so predlagane za redukcijo, naj pripravijo dokumente. Vsa naj se obrne do najbližje podružnice udruženja, kjer dobi natančna navodila za postopanje pri obnovi.

Redukcije so izvršene vsled dveh vzrokov: Oni, katerim je specialna komisija pregledala hibe in jih vsled zboljšanja hib predlagala za redukcijo, morejo obnavljati postopanje le potom spričeval uradnih zdravnikov in novih nadpregledov.

Po večini pa temelje redukcije na pomanjkanju dokazov, da izvirajo hibe iz vojne službe; pri vojnih vdovah ali sirotah pa vsled sprememb družinskega stanja.

Pri pomanjkanju dokazov je treba predvsem zbrati vse dokumente izza vojnih let (ne povojnih dokumentov, izdanih že po prevratu). Ako teh ni, je treba dveh prič, ki lahko pod prisego potrdita, ali pa občinsko uverenje, v najskrajnejšem slučaju tudi izjavo dveh oseb, sorojakov, ki lahko izjavijo ali potrdijo resničnost v sledečih slučajih: kje, kdaj in kako je zadobil reduciranec poškodbo ali bolezen v vojski ali sploh pri vojklh, kje se je zdrvil, da je šel zdrav v vojsko in se vrnil bolan ali poškodovan, ali pa da se sploh še ni vrnil.

Prošnjo z novimi dokazi je treba vložiti na deželno ali pristojno okrajno sodišče.

Sodišča bodo v kratkem dobila vse akte o reducirancih od ministrstva za socialno politiko.

Tako nas obvešča Središnji odbor udruženja vojnih invalidov iz Beograda pod št. 6591. Izvršni odbor v Ljubljani.

Združene razrednozavedne železničarske organizacije održe v soboto in nedeljo dne 24. in 25. oktobra 1925

železničarski kongres

z naslednjim dnevnim redom:

1. V soboto ob pol 11. uri dopoldne DELEGATSKO ZBOROVANJE.

2. V nedeljo: ob pol 8. uri sprejem gostov na glavnem kolodvoru, ob pol 9. uri kongres z dnevnim redom:

1. Otvorenje kongresa.
2. Izbor predsednika, perovodje i veriškator.
3. Izveštaj akcionog odbora.
4. Ujedinjenje železničarskih klasnih organizacij.
5. Pravila i pravilnik jedinstvene organizacije.
6. Akcija in taktika jedinstvene organizacije.
7. Nacionalne i internacionalne veze.
8. Položaj železničkog osobja: a) radničkog, b) imenovanog. Železničko zakonodajstvo.
9. Izbor uprave jedinstvene organizacije.
10. Razno.

Dopisi.

Pozdrav zagorski proletarski mladini.

Kreutzwald, 22. šept. 1925.

Čenjeni sodruzi in sodružice!

Z veseljem smo čitali vest v „Delavsko-kmečkem listu“, da je zopet enkrat nastopila proletarska mladina Zagorja, da pokaže zagorskim purgarjem, da ne spi, ampak da je vedno budna straža proletarskega Zagorja.

Toliko bolj z veseljem smo prejeli vest mi, ki smo morali zapustiti Zagorje na veselje zagorskih purgarjev, ki so mislili, da če nas odpravijo iz zagorske doline, da bodo lažje spali; ali so se prevarali. Zagorska mladina jim je s tem javnim nastopom pokazala, da ni odvisna od posameznih oseb, ampak da je združena in da če poženejo nekaj mladih borcev v svet, so že drugi na njihovih mestih. Zato, mladi sodruzi, naprej po začrtani poti do zmage!

Niste osamljeni, z vami je ves svetovni proletarijat. Mi, ki smo predalec od vas, nismo mogli dejansko prisostvovati prireditvi, ali vseeno nas veže dolžnost, da vaše društvo pozdravimo.

Pošiljamo vam vstopnino in sicer sledeči sodruzi: Pepi Marn, Ciril Groznik, Alojz Marn, Ivan Dernovšek, A. Proseno. Naj živi proletarska kultura!

Izdajatelj za konzorcij Kusold Alojzij, Ljubljana. Urednik: Albert Hlebec, novinar, Ljubljana. Tiskarna Josip Pavliček, Kočevje.